

JÁND

„a természeti látnivalók
tárháza”

TELEPÜLÉSKÉPI
ARCULATI
KÉZIKÖNYV

JÁND

2017

www.jand.hu

Tartalomjegyzék

I.	Bevezetés	2
II.	Jánd bemutatása	3
III.	Örökségünk	5
IV.	Településképi szempontból meghatározó területek Jándon	9
	- <i>Belterület településrész</i>	
	- <i>Gazdasági terület településrész</i>	
	- <i>Külterületi általános és védett beépítésre nem szánt területek</i>	
V.	Ajánlások	15
	- <i>Telepítés</i>	
	- <i>Magasság</i>	
	- Tetőhajlásszög	
	- Tetőforma	
	- <i>Anyaghasználat és homlokzati színek</i>	
	- <i>Tornácok</i>	
	- <i>Ajtók, ablakok</i>	
	- <i>Homlokzatképzés, anyaghasználat</i>	
	- <i>Részletek</i>	
	- <i>Kerítések</i>	
	- <i>Kertek</i>	
	- <i>Utcák</i>	
	- <i>Közterek, közparkok, közkertek</i>	
VI.	Jó példák – épületek, épített részletek	41
VII.	Jó példák – sajátos építményfajták	49

Kedves Jándiak! Kedves Olvasók!

Településképi Arculati Kézikönyvünket tartják kezükben és miközben lapozgatják az igényesen megszerkesztett és illusztrált kiadványt felmerülhet Önökben a kérdés, milyen szándék vezérelte ennek létrejöttét.

Ezt röviden úgy fogalmazhatnánk meg, hogy a harmóniára való törekvés. Minden ember ösztönösen arra törekszik – hol több, hol kevesebb sikerrel – hogy életét harmóniában élhesse, miért lenne ez másként egy település életében.

Mint tudjuk ezt az összhangot két dolog határozza meg alapvetően: épített és természeti környezetünk állapota.

Természeti környezetünk dolgában igen jól állunk, hiszen kevesen rendelkeznek hozzánk hasonló adottságokkal. A Tisza folyó és holtágai adják meg ennek kereteit. A három holtág – két „Halvány” és egy Holt-Tisza közel 50 hektár vízfelületet jelent, az élő folyó pedig 8 km hosszan kanyarog településünk határán. A vizek mellett az erdők jelenléte a lehangsúlyosabb, amelyek a község határ több mint harmadát borítják, bele értve a Tisza ökológiai folyosóként működő hullámterének csaknem egészét. Az egykori virágzó állattartás mementója a hatalmas 273 hektáros „nagylegelő”, amely a község határ nagyobbik részével együtt NATURA-2000 védelem hatálya alatt áll.

Természetes, hogy ilyen léptékekkel bíró természeti adottságok mellett ugyanakkora súllyal esik latba épített környezetünk harmóniájának-egyensúlyának megteremtése-megőrzése, mely ezen kiadvány fő feladata. A 2001-es árvízét követő újjáépítési munkálatok során 99 új lakóház építésére került sor, melyek hasonló stílus jegyeikkel igen szépen illeszkednek a falusias környezetbe, magukon viselve Makovecz Imre minden idők legnagyobb organikus építész-tervezőjének keze munkáját. Ezen ún. árvíz-es épületek mellett számos régebbi építésű tájház jellegű falusi portával is rendelkezünk, melyek gondozottak, jó állapotúak. Szerencsére településünket elkerülte a vidéki térségek jelentős részére mára jellemző és helyenként aggasztó méreteket öltő elvándorlás és nyomában az üres ingatlanok számának növekedése. Ebből is látszik, hogy a falu lakossága európai civilizációnkat manapság egyre jobban fenyegető külső és belső veszélyek ellenére bízik élniük jövőnkben, kultúránk, hagyományaink fennmaradásában.

Az egységes településképi arculat kialakítását segítő kiadványunk ennek az élhető világnak a megőrzésében segíti valamennyiünket.

Asztalos István
polgármester

*„...Távolból hívó énekszót hallok... nézem a képet: oly tündéri táj, mely szívem csücske...
csillagtüzes kék égbolt, teliholdfényben fürdik a szépséges vén folyó...”*

/Holdfény a Tiszán/

I. Bevezetés

A kézikönyv elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány.

Jánd bemutatásával, értékei megismertetésével és építészeti útmutatóval tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy mindenki olyan házat tudjon építeni, ami önmagában is értékes, ugyanakkor a településképehez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni. Folyamatosan tovább íródik, ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

A kézikönyv minden évben nyomon követi az újdonságokat, és gazdagabb képet mutat a településről.

II. Jánd bemutatása

JÁND TÖRTÉNETE

A Tisza parti település Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Beregi síkságon fekszik.

A község neve 1217-ben, egy poroszló nevében tűnik fel. Más következtetés szerint az egyházi latin eredetű János személynevünk Ján-tövének –d kicsinyítő képzős formája alkotja a nevet.

A Tiszától nyugatra eső részét Szabolcs megyéhez csatolták, míg a Tiszától keletre eső nagyobb hányada Bereg megye néven vált önállóvá és ismertté.

A település fejlődését a Tisza folyó előnyösen, de néha hátrányosan is befolyásolta évszázadokon keresztül. A még szabályozatlan Tisza áradásai miatt a falu bővelkedett fában, szénában, gyümölcsben, halban. Ugyanakkor a folyó romboló és építő munkája állandó mozgásban tartotta a település lakosságát. Szájhagyomány szerint az Árpád-korban kétszer is tovább települt a község. A Beregi-Tiszaháton megülő, eredetileg egyutcás úti falu csak a XIX. század közepén kezdett terjeszkedni a folyó felé, az újabb részei pedig a Tiszával ellentétes oldalon alakultak ki. A soros elrendezésű szalagtelkeken 336 lakásban 1103 lakos élt. A régebben jellemző favázas, sövényfalas házak sokszor két család számára épültek. A faluban az utcavonallal párhuzamosan néhány széles csűr még látható. Az 1651 hektáros községben a lakók leginkább szántóföldműveléssel és állattenyésztéssel foglalkoznak. Viszonylag sok „nemtudom szilva” terem, a fölöslegből a helyi szeszfőzdében pálinkát főznek.

Jánd 1979-ben vált le Vásárosnaménytől és lett önálló tanácsú község, 1990-től saját önkormányzata van.

1763 - 1787

**Az Első Katonai
Felmérés**

1806 - 1869

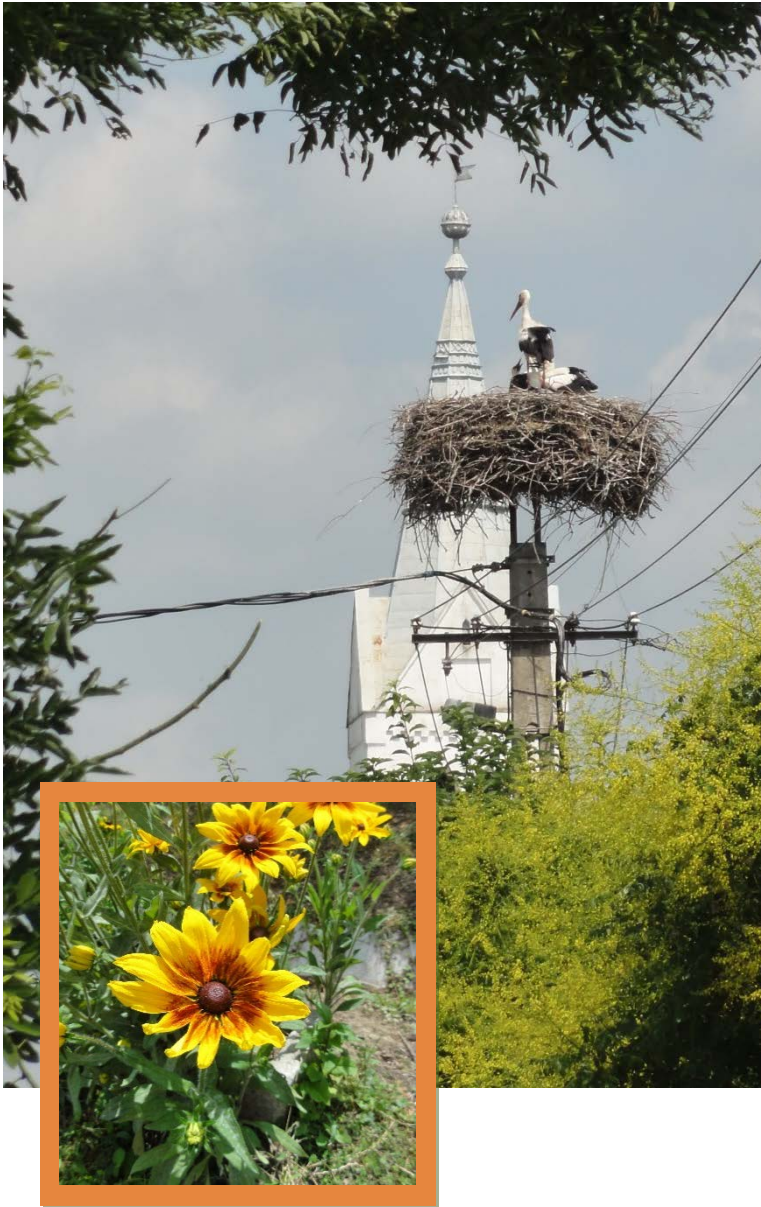
**A Második
Katonai Felmérés**

1869 - 1887

**A Harmadik
Katonai Felmérés**

Egy hely tisztasága, igényessége nagyban hozzájárul egy élhetőbb település hangulatának megteremtéséhez.

Fontos, hogy a helyi lakosság, valamint a településre érkező látogató részévé tudjon válni a településnek.

Jánd nyugodt, falusias hangulata, gondozott, ápolat köz- és lakóépületei kellemes atmoszférát kölcsönöznek a településnek.

A település mellett futó Tisza árterületeinek, valamint a nagy mezőgazdasági és jó termőhelyi adottságokkal rendelkező szántó területeknek köszönhetően, a helyiek nagy számban foglalkoznak zöldség- és gyümölcs-termesztéssel.

A település életében nagy szerepet játszik a turisztika és az aktív pihenés. Jánd község több védett és látnivalóban gazdag természeti értékkel rendelkezik.

Az egyik kiemelkedő ezek közül a Tisza, valamint a település területén is átfutó Halvány-tanösvény.

A természeti területek változatos növényviláguk miatt kitűnő adottságokkal rendelkező kirándulókörutak, melyek kerékpárral, vagy akár gyalogosan is bejárhatók.

Jánd és környéke rengeteg látnivalót rejt magában. Lakói kedves, vendégszerető emberek.

A település fejlődéséhez, jellegzetes karakterének megőrzéséhez szükséges és elengedhetetlen a tervezett és ízléses települési arculati kép kialakítása.

III. Örökségünk

Országosan védett **műemlék:**

FAOSZLOPOS TORNÁCOS HÁZ (Jánd, Rákóczi utca)

A falu legöregebb háza, népi lakóház. Különlegessége a gerendába vésett szöveg, amely tudatja az építetők nevét és az építés idejét (1880. április 17.) Jelenlegi tulajdonosa 1994-ben vásárolta meg, ekkor elég rossz állapotban volt az épület. A 2001-es árvízét követő évben szépen felújították, eredeti formájába visszaállították.

Az épület különlegessége a deszkaoromzat.

A jellegzetes deszkaoromzat az egyszerű homlokzatú lakóházak külső jellegét hivatott különlegessé tenni.

A deszkaburkolatba faragott díszítőelemek helyenként az ott élő család motívumait, helyenként a fafaragó mester által kitalált kör- illetve virágmintákat örökítették meg.

Az épület jelenlétével visszaidézi a régmúlt emlékeit.

A sötét, természetes színű deszkaoromzat és a fehérre meszelt falak kapcsolata példaértékűen formálja a homlokzatot és a településképet.

Az épület berendezését az iskola Hagyományörző Csoportja, valamint a tulajdonos gyűjtötte össze. Megtalálhatók régi használati tárgyak, a szövés valamennyi eszköze, és néhány régi bútor is. Külön részben került kialakításra a kemence, a kenyérsütés eszközeivel.

További értékeink:

Helyi építészeti védelem alatt álló épületek:

REFORMÁTUS TEMPLOM (Jánd, Rákóczi út)

A források szerint a falunak összesen három temploma volt. A harmadik templom, amely ma is áll, a környék legszebb temploma.

Az első templomnak már 1615. év előtt állnia kellett, mivel kisebb harangja már akkor meg volt öntve, de elavulván, romjain új egyház emelkedett.

A második templomot 1773-ban szentelheték fel.

A harmadik templom 1896-ban épült, mely évszám a templom bejárata felett is látható.

A templom falait szürke bazaltkő borítja. Építőanyagát, a vályogot helyben égették ki téglának.

Teteje lemezborítást kapott. Az egyhajós templomot az égbetörő templomtorony teszi különlegessé.

Az oldalsó homlokzatok tagoltsága, az apró díszítőelemek jelenléte impozánssá varázsolják az épületet.

A szakrális épület hátsó homlokzatképzését a körablak és a felette kialakított Tudor-ív díszíti.

Belső térkialakításának jellegzetessége a faragott erkély az Úr asztala körül, valamint a beregi keresztszemes minták. A templomban gyönyörű orgona található.

A templom közvetlen a település főútja mellett került elhelyezésre. Az épület hátsó bejáratánál kis kert került kialakításra, melyet fák árnyéka tesz hangulatossá.

NAGY SÁMUEL SÍREMLÉKE - (Jánd,)

Az egykori jándi református lelkész fontos szerepet töltött be a település életében. Tiszteletére és emlékére az Önkormányzat és az iskola tantestülete a református lelkész nevét fogadta el az iskola névadójának.

Nagy Sámuel 1848-1849 évi szabadságharc és forradalom volt főhadnagya, 1860-97-ig a jándi egyházközség református lelkésze volt. Leszerelés után elvégezte a teológiát. Református lelkészként Nagybégányban, majd 1860-tól 1897. február 10-ig, haláláig Jándon szolgált.

I. ÉS II. VILÁGHÁBORÚ ÁLDOZATAINAK EMLÉKMŰVE (Jánd,)

A település főutcáján került kialakításra a II. világháború áldozatainak emlékműve. Az emlékmű örök emléket állít a világháborúban elesettek és elhurcoltak tiszteletére.

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Jánd bel- és külterületein egyaránt találunk természeti értékeket.

Itt található a Halvány tanösvény, mely 7 km hosszan halad keresztül a település bel- és külterületén.

Az ösvény érinti a falu közelében található három holtmedret.

Az útvonalon információs táblák segítségével ismerheti meg az ide látogató a Tisza, a folyószabályozás, a vízi élőhelyek és az ártéri gazdálkodás rejtelmét.

A Tisza árterében olyan különlegességek találhatóak, mint például az egyedülálló dzsungelgyümölcsös. Az ártéri dzsungelgyümölcsös mikroklímája különösen kedvez a „nemtudom” szilvának emlegetett speciális gyümölcsfajta termesztésének, melyből közkedvelt nedűnk, a pálinka készül.

A folyópart közelsége megannyi őshonos növényvilágot őriz, és egyben lakóhelyet biztosít a tájon jellegzetes madár és állatfajok számára.

A természeti környezet megismerésére több program is szerveződik a településen és vonzáskörzetében is.

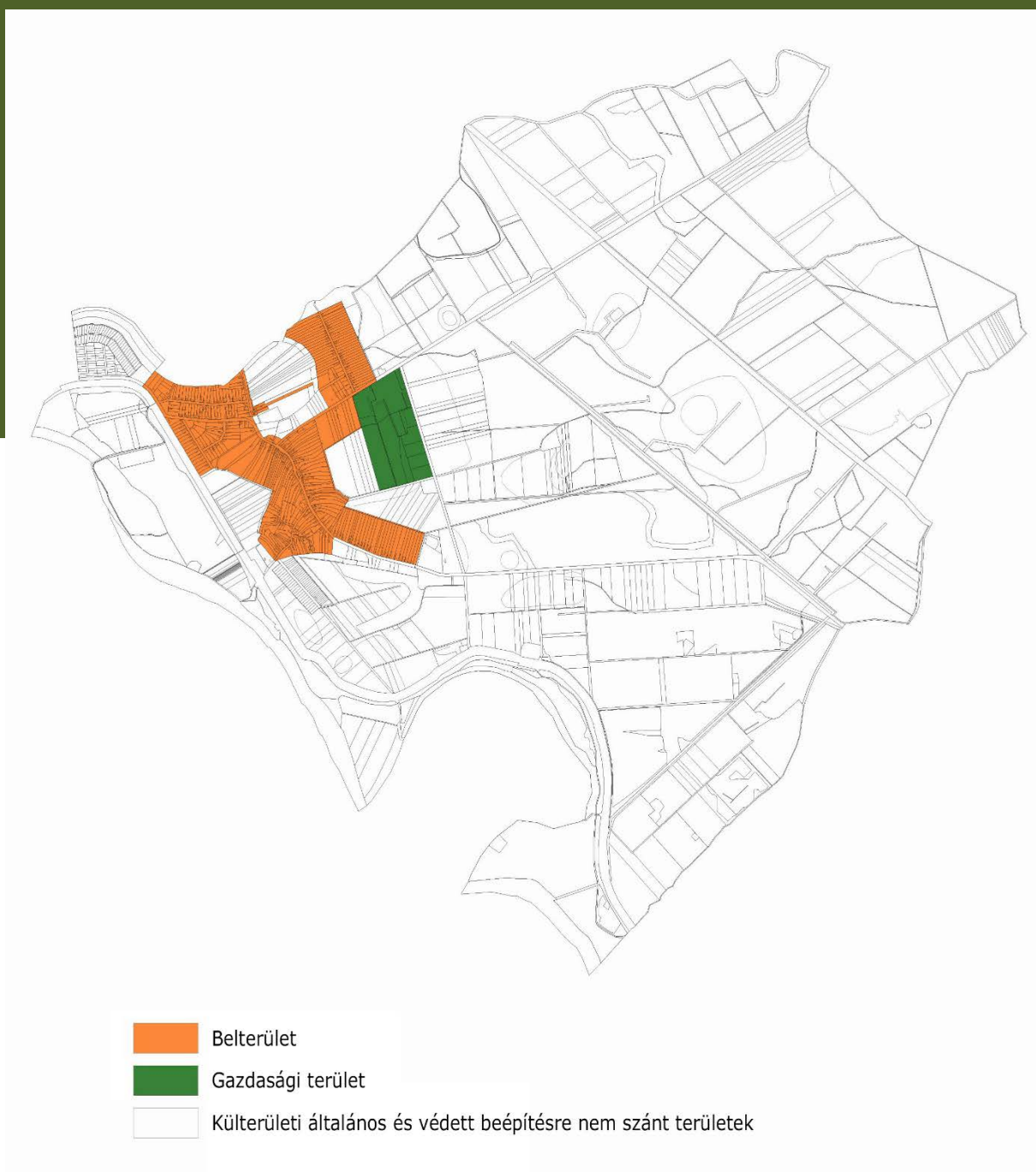
A horgászok, vadászok és természetjárók is megtalálhatják a kedvükre való programokat.

A település mellett futó, felújított gát tetején kiépült kerékpárúton aktív időtöltéssel a szomszédos települések Vásárosnaménytől Kisarig meglátogathatók.

Aki pedig egy kis pihenésre vágyik, a kanyargós Tiszapart homokos fövényén tölthet el pár kellemes órát.

IV. Településképi szempontból meghatározó területek

A kanyargós Tisza mentén elterülő pár utcás település sziluettje viszonylag szabályos alaprajzú, alacsony lakó- és középületei közül a központban elhelyezkedő templomtorony tör az ég felé.

A település karakterében homogén arculatot mutat.

Épületei karakterükben falusias jelleget hordoznak.

A megannyi cserjével, fával, örökzöld és egynyári növényvel tarkított utcákon tett séta remek kikapcsolódásul szolgál mind az itt lakók, mind az idelátogatók számára.

TELEPÜLÉSSZERKEZET

A településkép legidőtállóbb és egyik legmeghatározóbb eleme a településszerkezet. A település szerkezete az utcákból, telkekből, központokból (templom, iskola) köztterekből, közökből és még megannyi más funkciójú elemből tevődik össze, melyeket összességében vizsgálva kirajzolódik a település egyedi képe.

Ezek a szerkezeti sajátosságok olyan értékeket képviselnek, melyek árulkodnak a település történetéről, kultúrájáról és múltjáról.

Jánd község településszerkezetének kialakulásában meghatározó szerepet játszott földrajzi elhelyezkedése, valamint a Tisza jelenléte és szabályozása.

A településszerkezet alakulását jól szemlélteti az Első Katonai Felmérés /1763-1787/, a Második Katonai Felmérés /1806-1869/, valamint a mai napon hatályos településszerkezeti terv.

Jánd településszerkezetét illetően útifalu szerkezeti képet mutat, mely a szalagtelkes falu egyik fajtája.

A községen áthaladó út - meghatározó szerkezeti elemként - hosszirányban tagolja a település területét.

Jánd beépített területein a területfelhasználás egységes képet mutat. A település fekvése megfelelő háttérrel biztosít a lakóterületek kialakításának.

TELEPÜLÉSKARAKTER – Belterület

Jánd belterületén néhány közintézmény (templom, posta, önkormányzat épülete) mellett, a lakóépületek jelenléte az uralkodó.

A jelenlévő épületek tetőkialakítása heterogén, de jellemzően sátoztetős, valamint csonka-kontyolt nyeregtetős. Javasolt a közvetlen környezetben megjelenő tetőforma alkalmazása. Újonnan építeni kívánt épület esetében, oldalhatáron álló beépítést kell alkalmaznunk.

A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. Telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban alakulnak ki.

Ha új melléképület kialakításán gondolkozunk, elhelyezését javasolt az épület mögötti építési helyen megtenni.

Az otthonos, falusias hangulat megőrzése érdekében nyitott, illeszkedő kerítést célszerű elhelyezni telkünk határában, mivel a nyitottabb kerítés a naposabb, átszellőztethetőbb kert élményét kelti. Kerülendő a rakott, zárt kerítés.

A településrészt településképi szempontból meghatározó területként javasolt kezelni.

TELEPÜLÉSKARAKTER – Gazdasági terület

A település észak-keleti határában gazdasági zóna igyekszik funkciójában hűen kiszolgálni az ide települni kívánó gazdasági társaságokat, vállalkozásokat.

A tájbaillő anyaghasználat különösen fontos a gazdasági épületek tekintetében. Az egyszerű tömeget vertikális mozzgatással és különleges homlokzati elemekkel (előtető, burkolatok) tehetjük különlegessé.

A gazdasági funkciójú középületek (telephelyek) kialakításakor fontos a nagyobb mértékű zöldfelület kialakítása.

A zöldfelületeken törekedni kell a termőhelynek megfelelő, őshonos növényfajok elhelyezésére. Ezzel biztosíthatjuk környezetünk ökoszisztémájának folyamatos rendszerszintű működését.

A gazdasági terület településrészt településképi szempontból egyéb, általános területként javasolt kezelni.

TELEPÜLÉSKARAKTER – Külterületi általános és védett beépítésre nem szánt területek

Jánd beépítésre nem szánt külterületi részein mezőgazdasági- és erdőterületek mellett, megannyi természeti értéket magában hordozó védett természeti terület is található.

A mezőgazdasági területeken a növénytermesztéssel, és az állattartással kapcsolatos termék feldolgozására, tárolására és árusítására szolgáló építmények, míg az erdőterület telkein az erdő rendeltetésének megfelelő építmények alacsony beépítési százalékban helyezhetők el.

Jánd természeti területei a Szatmár-Beregi tájvédelmi részét képezik. A település északi oldalán szintén egy egykori Tisza meder húzódik. A Halvány nevű holtágat nyugatról a falu, keletről szántók határolják. Partját keskeny, nádból és gyékényből álló növényzet jellemzi. Ezen élőhelyek bemutatását szolgálja a nemrégiben elkészült Halvány Tanösvény.

A természetvédelmi szempontból kiemelkedő jelentőségű holtmedrek úgynevezett szentély-típusú holtág besorolást kaptak. Ilyen holtág a hullámtérben található Jánd déli csücskénél. Ezt a keskeny medret egykor idős tölgyek és nyarak övezték. Ma főként fiatal faültetvények veszik körül.

A faluból kelet felé indulva a jándi Nagy-legelő található. A 200 hektáros nedves gyepterület jelentős tájképi, gazdálkodási és élőhelyvédelmi adottságokkal bír. Az egykor ide kijáró csorda létszáma mára az egykori töredékére csökkent. Az egykori hatalmas erdők emléklét ma már csak kisebb erdőfoltok őrzik.

A beépítésre nem szánt területeket településképi szempontból meghatározó területként javasolt kezelni.

V. Ajánlások – Belterület településrész

Építészeti útmutató

Telepítés

Jelen településrészen a családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mellett és mögött növényzettel, ezzel is teret adva a természet adta jó közérzet élményének.

Új ház telken való elhelyezésekor nem javasolt, a szabadon álló – a telek közepén elhelyezett épület.

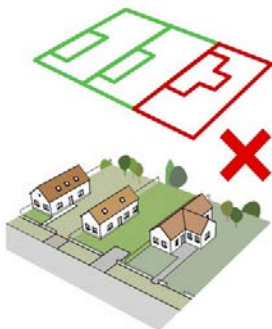
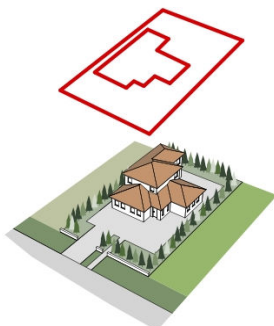
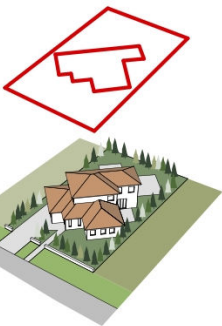
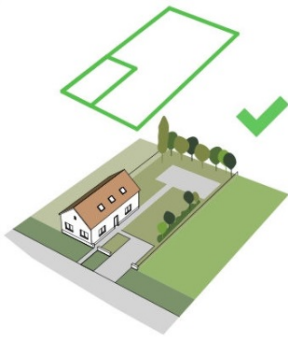
Továbbá nem elfogadható a telken nagymértékben hátrahúzott ház, valamint az utca vonalától szögben elforgatott telepítés.

Magasság

Jelen településrészen a családi házak magassága közel azonos, arányos képet mutat.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak közel azonos magasságban kell épülniük.

Nem javasolt a túl magas házak elhelyezése.

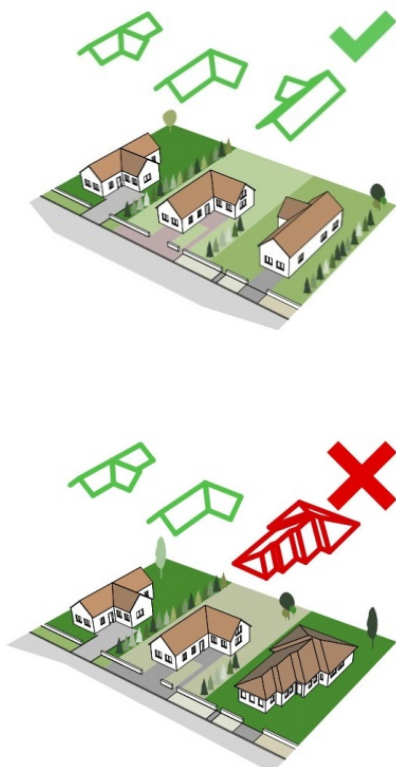

Tetőhajlásszög

Az érintett településrészen a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak közel azonos tetőhajlásszöggel kell épülniük.

Nem javasolt a túl magas, illetve a túl alacsony tetőhajlásszöggel rendelkező házak elhelyezése.

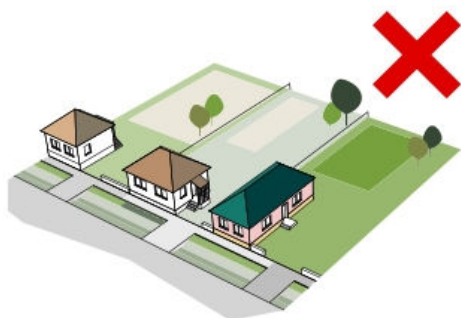
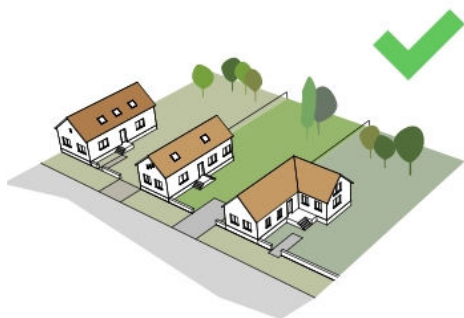

Tetőforma

A településrész sajátossága a sátoztetős, valamint az utcára merőleges csonka-kontyolt nyeregtetős épületek jelenléte.

Új ház építésénél célszerű a szomszédban elhelyezkedő házak tetőformáját figyelembe venni.

Amennyiben az építési telek körül egyszerű tetőformájú (pl.: sátor- vagy nyeregtetős) épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a környezetéhez hasonló karakterű épület.

Anyaghasználat és homlokzati színek

Jellemzően téglá építésű, világos vakolattal ellátott házak képezik részét ezen településrésznek. Házunk külső színezésekor a világos színeket részesítsük előnyben.

Az alkalmazott héjalás kerámiaacseréppel és cserepes lemezfedéssel megoldott, elfogadott. A kerámiaacserép vagy cserepes lemezfedés színhasználat során javasolt az antracit, sötétbarna, téglavörös, terakotta, mediterrán színek alkalmazása.

Házunk külső karakterének megalkotása során figyeljünk a harmonikus összkép megteremtésére. Ezt könnyedén megalkothatjuk az egymáshoz illő homlokzati festék, nyílászárók és cserépfedés színének megtalálásával.

Házunk homlokzatát dinamikusá és különlegessé tehetjük burkolt vagy festett lábazat alkalmazásával, valamint az ablakok körül elhelyezett díszítőelemekkel.

Nem elfogadható feltűnő, kirívó színek használata, valamint rikító színű hullámlemez fedés, burkolat.

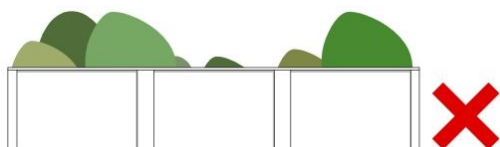
Épületünk burkolatának kiválasztásakor kerüljük a rikító, tájidegen színeket.

Teljesen áttört, pálcás kerítés

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-as áttört résszel

A falszerű áttörés mentes kerítések esetenként elfogadhatóak

A kerítés elhagyása nem javasolt

Kerítés

Az áttört és az oszlopos kerítések elhelyezése célszerű.

A tömör - nem átlátható megoldások és a növényzettel történő telekhatárolás nem fogadható el.

A településrész jellegzetes épületeinek bemutatása képekben

Tornác, Előtető, Terasz

Házunk felújításakor, építéskor törekedjünk egy félig nyitott, zárt tér megalkotására. Ez a tér terasz, előtető vagy tornác formájában is fontos elemét képezheti épületünknek.

Ezek a terek alkalmasak arra, hogy megteremtsék a kapcsolatot az épített és a természetes környezet között.

Az épület oldalán vagy az épület mögött kialakított terasz nyugodt, pihenés céljára alkalmas helyet biztosíthat számunkra egy hosszú nap után.

Az épület egy szakaszán díszesen vagy egyszerűen kialakított előtető, meghatározó karaktert képezhet, emellett tavasztól-őszig kellemes időtöltésnek adhat helyet.

Ajtók, ablakok

Lakóház sajátosságát, megjelenését és hangulatát az alkalmazott nyílászárók nagyban befolyásolják.

Az utcákat bejárva jól megfigyelhetőek a kétszárnyú, két- vagy háromosztatú, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítású ablakok.

Leginkább elterjedt a barna és fehér színű műanyag vagy pácolt, festett faanyagú nyílászárók alkalmazása.

Új ház építéskor érdemes körüljárni a környéket és ihletet meríteni, hogy otthonunk arca segítse az egységes utcakép kialakítását.

A ház nyílászáróinak cserélésekor vagy új ház építéskor részesítsük előnyben a faanyagú ablakokat, de a műanyag nyílászárók alkalmazása is megfelelő. Az ablakok védelmére és homlokzat hangsúlyozására redőnyt és zsalugáttert is alkalmazhatunk.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Az épület homlokzatának kialakításakor törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására.

Anyaghasználat szempontjából a természetes anyagok – téglá, vakolt felületek – részesítendőek előnyben.

Magas tető héjalásakor a sötétebb és világosabb cserepes lemezfedés vagy égetett agyagcserép, használata javasolt. Színhasználat során javasolt az antracit, sötétbarna, téglavörös, trakotta, mediterrán színek alkalmazása.

Az egyszerű, de igényes, jól kombinált színek alkalmazása gazdagítja és egészzé varázsolja otthonunkat.

Homlokzatképzés során az épület arculatát különlegessé tehetjük színazonos, bár anyagában eltérő homlokzati anyagok alkalmazásával.

Erre alkalmasak lehetnek a kültéri, fagyálló lapok, vagy a klinker téglalaburkolatok.

A képeken látható parabola antenna utcafronti elhelyezése nem követendő példa.

Részletek

A településkép önmagában is rendkívüli látványt nyújt, melyet csak tovább tarkítanak az egyedi részlet-megoldások.

A háztető alatt megbújva kisejlő kukoricacsövek hűen tükrözik a kellemes, falusias hangulatot.

Nemcsak egyediséget kölcsönöznek az épületnek, hanem a praktikus elhelyezésből adódóan a termés szárítása is megoldott.

A község legöregebb házának részletét mutatja be a következő kép.

A különleges deszkaoromzat, és a fazsindely visszaidézi a régmúlt építészetének hangulatát. Amennyiben új lakóházunk arculatát a régi építészeti motívumokban és kialakításokban képzeljük el, abban az esetben kiváló - a mai korban is alkalmazható - részleteket találhatunk a faoszlopos tornácos házon.

Apró részlettel tehetjük különlegessé házunk meghatározó elemének megjelenését.

Az ablak felett megjelenő tulipánmotívum, valamint a homlokzati díszítettség bájosan varázsolja mind a többszattú nyílászárót, mind az épületet.

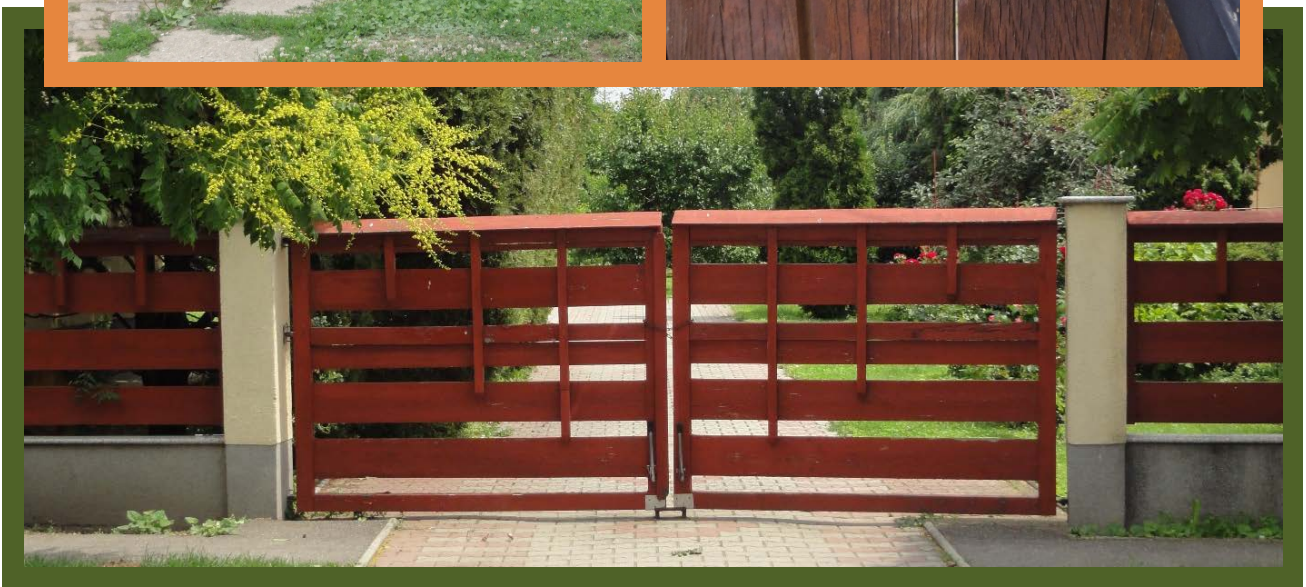
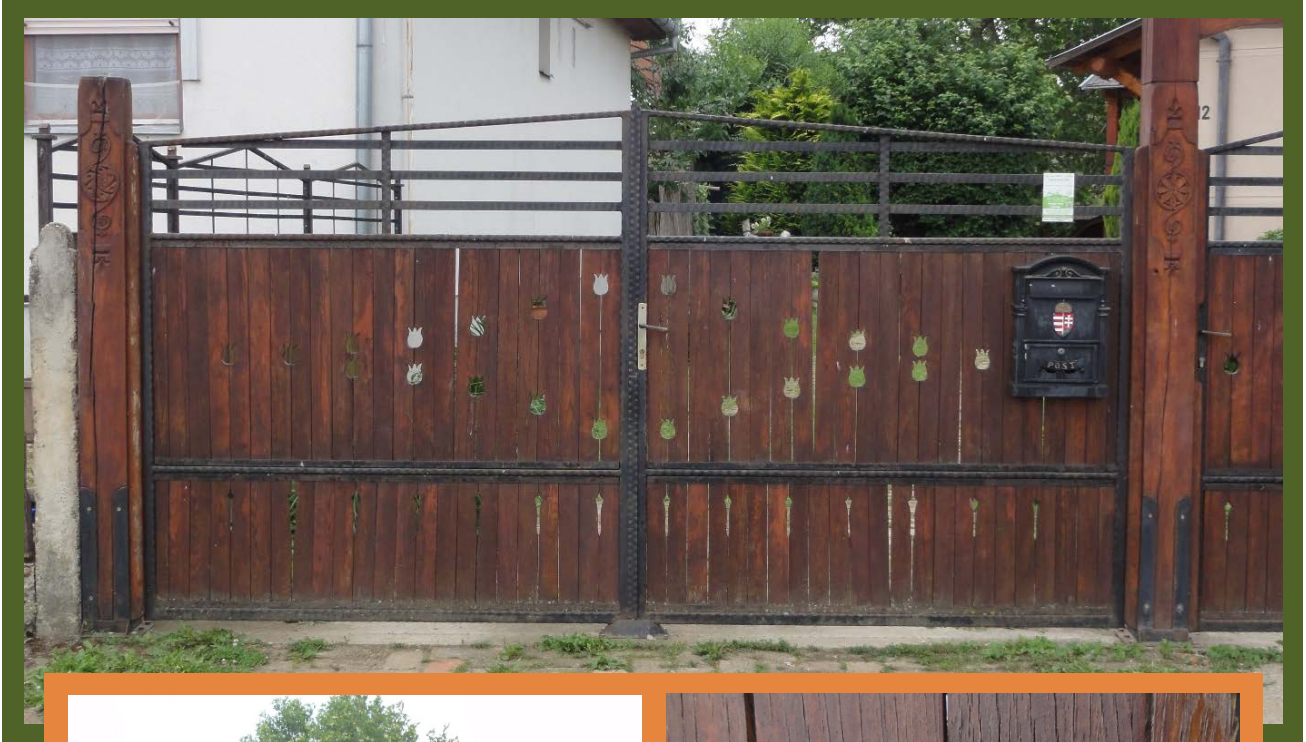

Kerítések

Jelen településrészen változatos anyag-használattal találkozunk. Emellett visszatérő motívumként van jelen a művészi zsaluzott betonoszlopok között fém vagy faragott falécekkel kirakott kerítés. Jellemző az áttört, fából vagy kovácsoltvasból készített kerítés.

A természetes anyagok használata, mint a fa vagy a díszesen megmunkált fémkerítés jó példája lehet a harmonikus utcakép megteremtésének.

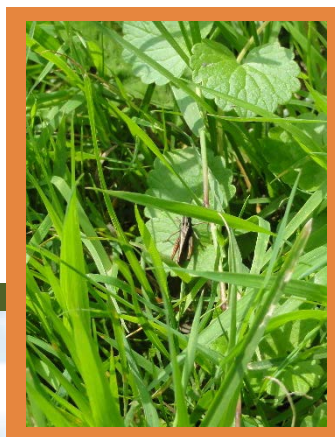
Kertek

A kert fontos része életünknek. Az a hely, amely egy nehéz nap után menedéket és feltöltődést nyújthat.

A rendezett, gazdag növényvilággal ellátott kert látványa energiával tölti fel testünket, lelkünket.

A kerti munkához szükséges eszközöket melléképületben, vagy egy arra alkalmas kamrarészben tároljuk. A mindennap használatban lévő gépjárművünket igyekezzünk épületben elhelyezni, hogy maradjon hely a kertben és ne terhelje környezetünket.

Az utcai, valamint kerti gyümölcsösök és rendezett kertek jó példával szolgálnak arra, hogy saját portánk rendben tartásával hozzájáruljunk az épített- és természeti környezet összhangjához.

Utcák

Tervezéskor alkalmazkodjunk a már meglévő utcahálózathoz, építészeti elemekhez, környezeti adottságokhoz.

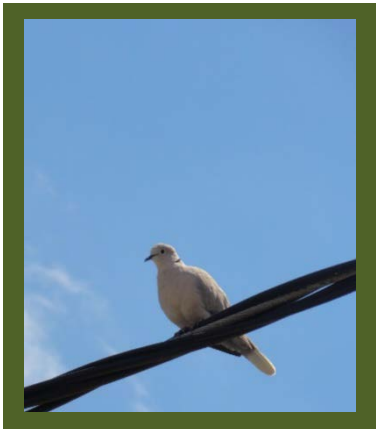
Fontos a tiszta, egyenes vonalvezetésű utcára való törekvés, ezért kialakításkor kerüljük a zezugos helyeket.

A településrészen sétálva élvezhetjük a kellemes hangulatot árasztó utcafrontra kitelepített évelő virágok jelenlétét.

A település barátságosabbá tétele érdekében igyekezzünk utcáinkat - a beláthatóság figyelembevételével - több növényvel, kertészeti elemmel díszíteni.

Jánd több növény- és állatfajnak ad otthont. Az utcákon sétálva több fajt is megfigyelhetünk. A közút mellett elhelyezett oszlopfőkön gólya-fészkeket láthatunk, melyek minden évben visszatérő gólyacsaládoknak adnak otthont.

Közterek, közparkok, közkertek

A közösségi szabad terek azok a találkozási pontok, ahol baráti, családi társaságban eltölthetünk egy pár kellemes órát.

Közterek, közparkok tervezésekor alkalmazkodjunk a már meglévő utcahálózathoz, teresedésekhez, építészeti elemekhez, környezeti adottságokhoz.

Jánd két kisebb területű közparkkal rendelkezik. A fával övezett, gondozott parkok, a település épített- és természetes környezet kapcsolatának megteremtése mellett emlékműveket őriznek, melyek a rendszeres megemlékezések helyszínéül szolgálnak.

V. Ajánlások – Gazdasági területek

Építészeti útmutató

Telepítés

Telepítéskor a gazdasági épületeinket igyekezzünk a kiszolgáló és szolgálati épületektől megfelelő távolságban, tagoltan elhelyezni.

A túl szoros, tagolatlan telepítés nem javasolt.

A telek beépítésekor, a gazdasági funkcióból eredő nagyobb környezeti terhelést igyekezzünk ellensúlyozni több zöldfelület létrehozásával. Ennek megfelelően épületeink közvetlen és közvetett környezetében törekedjünk kétszintű, illetve háromszintű növényállomány ültetésére (fák, bokrok).

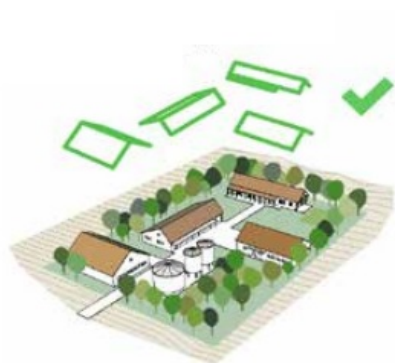
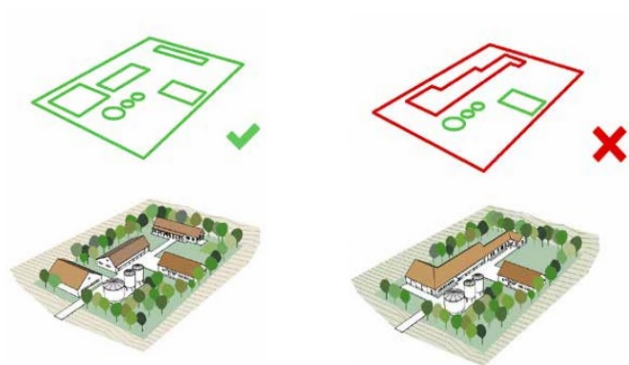
Tetőforma

Jánd gazdasági területein a nyeregtetős, félnyeregtetős tetőformával rendelkező épületek elhelyezése az elfogadott.

Anyaghasználat és homlokzati színek

Az alkalmazott héjalás során elfogadott cserép, cserepes lemezfedés, valamint a szendvicspanel és a lemeztető alkalmazása. A lemeztető lehet hullám-, vagy trapézlemez.

A héjalás színhasználata során nem javasolt a harsány, kirívó, tájidegen színek alkalmazása.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

A gazdasági épületek kialakításakor elsődleges szempont a funkcionalitás.

Azonban e szempont mellett figyelemmel kell lennünk a gazdasági, ipari épületünk arculatára és annak településképbbe való illeszkedésére.

Az épület homlokzatának kialakításakor törekedni kell a hagyományos arányok megtartására.

A gazdasági épületek általában egyszerű kialakításúak.

Igényes, jól kombinált színek alkalmazásával, különböző homlokzati elemek beiktatásával (mint például az előtető), valamint a tömeg vertikális mozgásával mozgalmassá tehetjük az épületet.

Homlokzati színezésnél kerüljük a harsány, kirívó, tájidegen színek és anyagok alkalmazását.

V. Ajánlások – Külterületi általános és védett beépítésre nem szánt területek

A védett vagy védelemre tervezett területeken fokozottan kell minden beavatkozást (építést és területhasználatot) megvalósítani. Általánosan javasolt a területek beépítetlen jellegének megtartása. A védett területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott.

Amennyiben külterületi építkezés valósulna meg, úgy a belterületre vonatkozó ajánlásokat az alábbi eltérésekkel szükséges figyelembe venni:

Építészeti útmutató

Telepítés

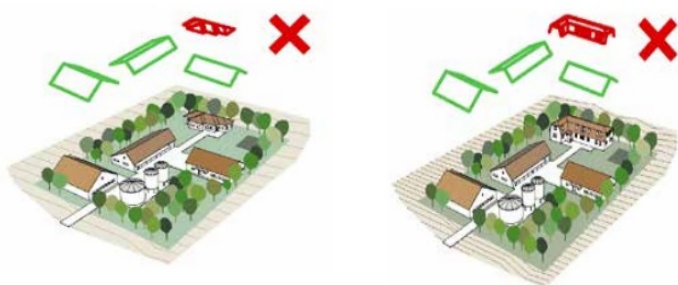
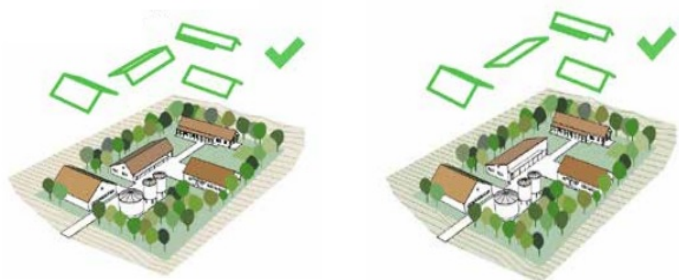
A külterületi beépítések általában adott területen több funkciójú épületek csoportjában öltenek testet, ilyen módon az összes épületet azonos rendezőelv mentén szükséges kialakítani. A lakó funkciójú épületet önállóan szükséges megfogalmazni.

Külterületen az épületek telepítése szabadonálló.

A külterületi gazdasági területeket takaró fásítással javasolt körülvenni, a megközelítést biztosító bekötő út mellett kísérő fasor telepítése ajánlott. Telepítés során az őshonos és a közvetlen környezetben fellelhető növényfajok használata javasolt.

A külterületi útmenti, vagy mezővédő fasorok folyamatos pótlásával szükséges az állományt megújítani.

Tetőforma

A tájképbe kizárólag az egyszerű tömegképzésű, félnyereg, nyeregtetős épületek illeszkednek.

A lapostető, illetve a túlságosan tördelt, vagy manzárd tetős tetőforma nem javasolt.

Magasság

Mezőgazdasági funkciójú épületeket egyszintesként javasolt kialakítani.

Nem javasolt a túl magas vagy túl alacsony házak elhelyezése.

Anyaghasználat és homlokzati színek

A tájtól idegen az élénk színűre festett homlokzatú épület, ezért az élénk színek alkalmazása, a hagyományostól eltérő színű tetőfedő anyagok használata nem elfogadható.

Az épület külső színezésekor a világos, tájhoz illő színeket részesítsük előnyben.

Az alkalmazott héjalás cseréppel, azbesztmentes palával és fémllemezzel elfogadott.

A cserépfedés színhasználata során javasolt a tájba illő sötétbarna és téglavörös színek alkalmazása.

Fémlemez héjalás esetén szintén javasolt a tájba illő színek használata.

Csarnok épület esetében a trapézlemez fedés megengedett, de kizárólag nem tükröződő matt felülettel és visszafogott színben. Javasolt a föld színek (fehér, barna, zöld) alkalmazása.

Teljesen áttört, pálcás kerítés

Természetes határ, kerítés növényválasztásból

Kerítés

Az áttört és a növényzettel történő telekhatárolás fogadható el.

Amennyiben a telepített technológia igényli, abban az esetben a tömör - nem átlátható megoldások is elfogadhatóak.

VI. Jó példák bemutatása

Épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés) kerítések, kertek zöldfelületek kialakítása

A természetes és egymással harmóniában lévő anyaghasználat kiemelkedő példáját figyelhetjük meg ezen a felújított családi házon.

A tető héjalása, a lábazat színe és a telekhatáron álló kerítés azonos színvilágot képvisel. A fehér homlokzat letisztulttá teszi az épületet.

Az így kialakult összkép egységes, szép arculatot mutat.

A sötét és világos színek variációja játékosá teszi az épületet.

A telekhatáron elhelyezett díszes, áttört fémkerítés, lábazatával, formavilágával és alkalmazott színhasználatával hozzájárul az utca ápt, gondozott arculatához.

A rendezett utca biztonságot és kellemes közérzetet biztosít mind az itt élők, mind az ide látogatók számára.

Utcáink arculatát virágok, cserjék, fák telepítése mellett frissíthetjük különböző stílusú, formájú és funkciójú utcabútorokkal.

A képen látható díszesen megmunkált pad leülésre ösztönöz bennünket.

Hatását a mögötte található robusztus, erősen megmunkált kerítés hangsúlyozza.

Karbantartásával hozzájárulhatunk közvetlen környezetünk szebbé tételéhez.

A település utcáin ültetett gyümölcsfák kellemes meglepetést okoznak az ide látogató számára. A megannyi meggy és diófa színessé és kellemessé varázsolja a település arculatát.

A népi hagyományokat kedvelőknek jó példával szolgálhat az alábbi épület.

Az épületen a népi építészet stílusjegyei fedezhetőek fel.

Az alkalmazott színek és anyagok, a tornác jelenléte, a faszindely héjalás, valamint a nádtető a hagyományos népi építészetet tükrözi vissza.

Amennyiben álmaink otthonát modernebb köntösben képzeljük el a következő épületek követendő példák lehetnek számunkra.

Az alkalmazott anyagok mind az épületen, mind a kerítésekben összhangot tükröznek, egymással harmóniában állnak, ezáltal friss hangulatot sugallnak.

A képen látható épület modern mégsem hivalkodó. Az alkalmazott anyagok és színek (vakolt falfelületek, ereszcatorna rendszer) együttesen kellemes hatást keltenek.

Díszítettséget nem látunk a házon, mégis az alkalmazott színek és a telekhatáron álló kerítés egységes képet alkot, ezzel is kiemelkedő, friss eleme az utcaképnek.

A település közterületeit különlegessé tehetjük jellegzetes, a közösséget szolgáló épített utcaelemekkel. A képen látható buszváró jellegzetes eleme a településnek.

A rászabott funkció kiszolgálása mellett, az alkalmazott faanyag és páchasználat letisztulttá és barátságossá varázsolja mind az építményt, mind az ő általa formált utcaképet.

Zöldfelület- és térformálás szempontjából jó példaként szolgál a település utcáin telepített virágos- évelő növényvilág jelenléte.

Az alkalmazott utcabútorok, és információs tábla barátságos hangulatot árasztanak. A különböző, elültetett növényfajok nem csak a közérzetet javítják, hanem a települési klíma szempontjából is pozitív hatást gyakorolnak.

Kitekintés - néhány jó példa helyben alkalmazható sajátos épületre, építészeti részletre

Jelen munkarészben olyan épületekre, épületrészekre láthatunk jó példákat, melyek a település jövőképeinek kialakítása során lehetnek meghatározóak.

Jánd település bizonyos részein van lehetőség a mai kortárs, modern építészeti elemeivel felruházott lakóépületek elhelyezésére.

Fontos azonban, hogy új házunk tervezésekor vegyük figyelembe környezetünket. Figyeljünk a telkünket körvevő lakóépületek magasságra, tetőformájára, telepítésére. Azonos magasság, formavilág megtartása mellett alkalmazhatunk olyan modern épületmegoldásokat, melyek modern külsővel ruházzák fel épületünket.

Jelen épületeken alkalmazott homlokzati anyagok, a kert felé néző hátsóterasz és az egyedi homlokzat kialakítás jó példaként szolgálhat a modern, letisztult építészetet kedvelők számára.

A településen jellemző a díszes nyílászáró és az árnyékoló elem - a redőny és a zsalugáter- épületen való jelenléte. A népi építészeti hagyományokhoz hűen, alkalmazhatunk díszesen megmunkált faanyag ablakokat és faragott, különböző pácolású zsalugátereket is.

VII. Jó példák sajátos építményfajták –

Sajátos építményfajták, reklámhordozók,
egyéb műszaki berendezések

A reklámok, reklámhordozók egy település arculatának szerves részét képezik.

A reklámok célja elsősorban a tájékoztatás, ennek megfelelően azok szín és anyaghasználata figyelemfelkeltést és néha akár a megdöbbentés élményét hivatottak elérni.

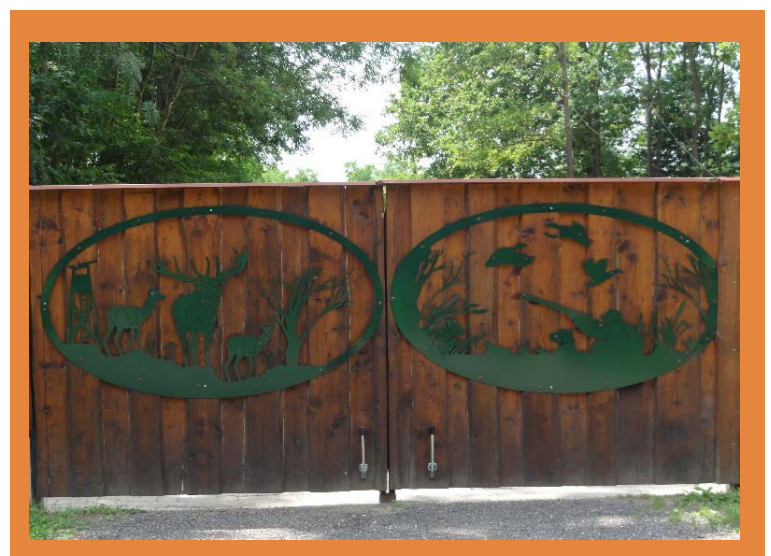
A reklámok, cégek a település arculatába való beillesztése egy igen nehéz feladat, lehetőségeinkhez mérten törekedünk az igényes reklámhordozók elhelyezésére.

Egy reklámhordozó tervezésekor, elhelyezésekor vegyünk figyelembe épületünk karakterét, az alkalmazott anyagokat, hogy reklámunk részét képezze épületünknek, de mégis elérje tájékoztató funkcióját.

A homlokzaton elhelyezett reklámfelirat kialakítása legyen egyértelmű.

Az egyszerű kialakítás szempontjából jó példaként szolgál a „Rita-Vendégház” hirdető egyszerű, épület homlokzati színéhez illeszkedő reklámtábla.

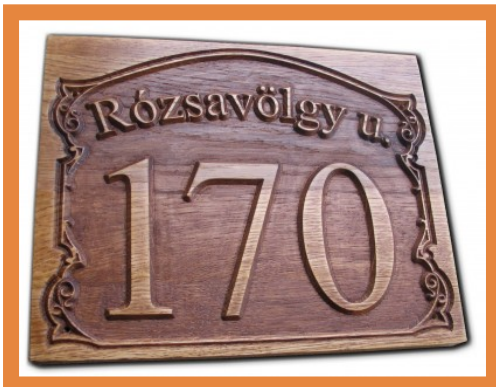
A vadásztársaság kapuzatán elhelyezett, fém megmunkálással készített dísz egyértelmű, de jelenlétével kellemes, nem hivalkodó hangulatot áraszt.

Kitekintés - néhány jó példa helyben alkalmazható sajátos építményfajtákra, reklámhordozókra és egyéb műszaki berendezésekre

Egy település életében meghatározó szerepet töltenek be a köztéren elhelyezett reklámhordozók, házsámok, postaládák, közműóra fedlapok. Meghatározzák arcukat, azt barátságosabbá is tehetik. Ennek megfelelően sok idő és energiaráfordítás szükséges a megfelelő köztéri reklámfelületek, megállító táblák, cégérek kiválasztásához.

Az alábbi példaképek iránymutatásul szolgálhatnak.

Energiatudatos életmódunk egyik segédeszköze lehet a napelem, napkollektor. Elhelyezése során az energiatermelés szempontjából ideális tetősík kiválasztásánál mérlegelni kell annak utcaképi hatásait is. Utcafronti síkra a napelemet, a napkollektort ne helyezzük el.

„A felfedezés igazi varázsa nem abból áll, hogy új helyeket ismerjük meg, hanem hogy más szemmel nézzük.”

/ Marcel Proust/

IMPRESSZUM

Készítette

Gonda-Magyar Andrea

okl. településmérnök, főépítész

Minden jog fenntartva

Tervező munkatárs

Gonda Tamás

Önkormányzati közreműködők

Asztalos István - *polgármester*

dr. Szilágyi Péter - *jegyző*

Köszönetnyilvánítás

Köszönet a kollégámnak, aki munkájával hozzájárult Jánd Településképi Arculati Kézikönyv elkészüléséhez. Köszönet az önkormányzati résztvevőknek, a folyamatos iránymutatásért és az együttműködésért továbbá külön köszönet a lakosságnak, akik hozzájárulásukkal támogatták e szakmai kiadvány létrejöttét.

Felhasznált Irodalom

Jánd község településszerkezeti terv, helyi építés szabályzat jóváhagyott és alátámasztó munkarészei. /Tervező: Urban Dimensio Tervező és Szolgáltató Betéti Társaság /

Építészeti útmutató ábrái – Lechner Tudásközpont

Magyarszéphegy TAK – tájékoztató anyag – Lechner Tudásközpont

Helyi információs tábla a Halvány-tanösvényről
Jánd község honlapja /www.jand.hu/

The Historical Map Portal honlapja
/www.mapire.hu/

Jánd Község Önkormányzata

4841 Jánd
Tisza út 1.

(06-45) 479-100
jand@index.hu

www.jand.hu